

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله خانواده مسلمان ۲۶

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبه للمتقين،
ولا عدوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين و
على آله و صحبه اجمعين.

برپایی مراسم عروسی از نظر شرعی مانعی ندارد. اما گاهی در مراسم‌های عروسی کارها و برنامه‌های نامشروع و زشتی مانند: قاطی شدن زنان و مردان نامحرم، اسراف و ریخت و پاش، شرابخواری، رقص و پایکوبی، ترانه‌های مبتذل و آوازهای وسوسه‌انگیز، آرایش و نمایش نیمه عریان عروس در حضور مردان و جوانان نامحرم، در سالن‌های عروسی یا باغ‌ها و خیمه‌های اجاره‌ای و یا در منازل و راه انداختن کاروان‌های عروسی همراه با جار و جنجال و فریاد و ... بسیاری امور ناروای دیگر همراه می‌شود.

همه آن موارد، حرام و ناروا بوده و عاداتی زشت و قبیح‌اند و با مسئولیت‌های انسان مسلمان در ارتباط با حفظ حرمت، کرامت و غیرت در مورد ناموس خویش جور در نمی‌آیند؛ زیرا انسان مسلمان اهل شرف و غیرت هیچ‌گاه به خود اجازه نمی‌دهد که همسرش را در همان ساعات آغاز زندگی مشترک جلو چشم مردان بیگانه نیمه عریان ببیند و ریخت و پاش و اسراف و تبذیر را در اموال و دارایی خود و خویشاوندان حرام می‌داند و اجازه چنین کاری را نمی‌دهد و از کارهای خلاف دیگری مانند: ریختن پول به جیب آوازخوان‌ها و رقاصه‌ها جلوگیری

می‌نماید و در مقابل تلاش می‌کند که در صورت توان خود و خانواده، کمک‌هایی را برای تهیه غذا و پوشاک برای مستمندان انجام بدهد و یا به طلاب و دانشجویان نیازمند، جمعیت‌های خیریه و خدمات عمومی کمک نماید.

در این‌گونه مناسبات آن چیزهایی که از نظر شرعی جایزند، عبارتند از: آوازا و سرودهای شاد و مباح، اظهار سرور و شادمانی از طرف خانواده‌ها و دوستان، دف‌زنی (فقط مخصوص زنان و در بین خود آنها)، اجرای مراسم سخنرانی، شعر، بیان ضرورت ازدواج و اهداف و آداب آن و همچنین بررسی روش و سیره رسول خدا صلی الله علیه وسلم و اصحاب در مورد مسائل مربوط به ازدواج و خانواده.

از عایشه رضی الله عنها روایت شده که: «در روز عروسی مرد و زنی از انصار حضور داشتند و پس از بازگشت رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: عایشه چیزی از آواز و سرگرمی در عروسی وجود داشت؟ چون انصار از سرگرمی (و آواز) شادمان می‌شوند». (ابن ماجه)

و از ابن عباس روایت شده است که: «عایشه ام المؤمنین رضی الله عنها یکی از بستگان را به مردی انصاری شوهر داده بود. و رسول خدا صلی الله علیه وسلم به نزدیکان او فرمود: هدیه‌ای را برای عروسی تهیه کرده‌اید؟ گفتند: آری یا رسول الله صلی الله علیه وسلم تهیه کرده‌ایم. فرمود: کسی را برای خواندن سرود و آواز به همراه او فرستاده‌اید؟ عایشه رضی الله عنها فرمود: خیر یا رسول

الله صلی الله علیه وسلم کسی را نفرستاده‌ایم. رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: مردم انصار به شعر و سرود علاقه خاصی دارند، اگر کسی را می‌فرستادید و می‌گفت: «ما با کاروان شادی به میان‌تان آمده‌ایم، زنده و پاینده باد پیوند میان ما و شما». کار خوبی بود.

این احادیث بیانگر مشروعیت و مستحب بودن اعلان جشن عروسی و به کار بردن دف (میان زنان) و آواز مباح و شرکت بزرگان و پیشوایان در آن مراسم است. هرچند در آنها مقداری آواز، دف و سرود هم وجود داشته باشد. (البته موسیقی بطور مطلق حرام است و فقط دف زدن زنان در بین خودشان و یا آوازهای مباح بدون موسیقی در بین مردها که عاری از کلام زشت و غیرشرعی باشد و البته زنان و مردان نباید در آن مراسم با هم مختلط شوند و یا مردها به میان مراسم دف زنی زنان راه یابند و یا زنان به مراسم آواز خوانی بدون موسیقی مردها حضور یابند)

مراسم مهمانی

کسی که بدون هیچ‌گونه چشم داشت و علاقمندی به نام و شهرت، تدارک مهمانی ببیند و مردم به ویژه نیازمندان را بر سر سفره خود فراخواند، دارای اجر و پاداش اخروی است. اسلام مسلمانان را به چنین کاری در جهت ایجاد الفت و محبت میان مردم تشویق نموده است. رسول خدا صلی الله علیه وسلم می‌فرماید:

«ای مردم! سلام و احوال‌پرسی را با هم بیشتر کنید، و به دیگران غذا بدهید و هنگامی که مردم در خوابند شما نماز شب بخوانید، تا به بهشت بروید». (ترمذی)

هم‌چنین اسلام به طور کلی خصلت سخاوت و بخشندگی را بسیار مطلوب برشمرده و مسلمانان را از بخل و تنگ‌چشمی برحذر داشته است. رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«سخاوت و کرم از اخلاق و صفات خداوند است». (ابن حبان)

لازم به یادآوری است که بهترین مهمانی آن است که نیازمند و بی‌نیاز به آن دعوت شوند و با خوراکی‌ها، اعمال و گفتار حرام آلوده نشود. رسول خدا صلی الله علیه وسلم می‌فرمایند:

«بدترین غذا و مهمانی آن است که ثروتمندان به آن دعوت شوند و مستمندان به دست فراموشی سپرده شوند». (متفق علیه)

– باید افراد صالح اعم از فقیر و ثروتمند را به ولیمه دعوت کند، به دلیل فرموده پیامبر صلی الله علیه وسلم :

(لا تصاحب إلا مؤمناً، ولا يأكل طعامك إلا تقي)

ترمذی

«تنها با مؤمن دوستی کن و کسی بجز انسان متقی از غذای شما نخورد».

– جایز است که ولیمه را از هر غذایی که در توان دارد بدهد هر چند گوشت نباشد؛ به دلیل حدیث انس : (اقام

النبی صلی الله علیه وسلم بین خیبر والمدينة ثلاثاً بینى عليه بصفية بنت حبي، فدعوت المسلمين إلى وليمته، فما كان فيها من خبز و لا لحم، أمر بالأنطاع فألقى فيها من التمر و الأقط و السمن، فانت وليمته) (متفق علیه)

«پیامبر صلی الله علیه وسلم سه روز بین خیبر و مدینه به خاطر ازدواج با صفیه بنت حبیبی اقامت کرد، من مسلمانان را به ولیمه او دعوت کردم که در آن ولیمه نه نانی بود و نه گوشتی، پیامبر صلی الله علیه وسلم دستور داد تا سفره‌ای چرمی پهن کنند و روی آن خرما و کشک و کره قرار دهند، این بود ولیمه او».

– جایز نیست تنها ثروتمندان را بدون فقرا به ولیمه دعوت کند؛ به دلیل فرموده پیامبر صلی الله علیه وسلم (شر الطعام طعام الوليمه، يمنعها من يأتيها، و يدعى إليها من يابها، و من لم يجب الدعوة فقد عصى الله و رسوله) (متفق علیه)

«بدترین غذا، غذای ولیمه‌ای است که فقرای نیازمند از آن منع و ثروتمندان بی‌نیاز به آن دعوت شوند، و کسی که دعوت ولیمه را اجابت نکند به راستی نافرمانی خدا و رسول او را کرده است».

جشن و مراسم عروسی (که در اصطلاح شرع بدان ولیمه گویند) مستحب است و پذیرفتن دعوت به آن برای کسی که دارای عذری نباشد واجب است. مالکیه و شافعیه و حنابله می‌گویند: اگر در مراسم عروسی لهو و لعب نامشروع، اختلاط مردان و زنان نامحرم، شراب و قمار و

... وجود داشته باشد، رفتن به آن روا نیست، اما قبول دعوت به مهمانی غیر عروسی مستحب است و دلیل حکم اول، این حدیث است که ابوهریره آن را روایت نموده که در آخر آن رسول خدا صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: «... هرکس دعوت کسی را نپذیرد، خداوند و پیامبر او را نافرمانی نموده است».

و در حدیثی که امام مسلم و امام بخاری آن را نقل کرده‌اند، آمده است: «هرگاه کسی از شما به مهمانی دعوت شد، در آن شرکت نماید».

حنفیه بر این باورند که قبول دعوت به مراسم جشن و عروسی مستحب است. اما جمهور صحابه و تابعین پذیرش دعوت مراسم‌ها و جشن‌ها را واجب و ضروری به شمار می‌آورند، حتی اگر دعوت برای چیزی عادی باشد. قاضی عیاض و نووی می‌گویند: مهمانی‌ها و مراسم‌ها در بسیاری از ممالک هشت گونه‌اند: جشن و مهمانی عروسی، جشن تولد فرزند، نامگذاری فرزند در روز هفته، بازگشت از مسافرت، نقل مکان به منزل جدید، شفا و معالجه بیمار، کسب پیروزی و موفقیت علمی و عملی و پیروزی سپاهیان اسلام.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند: «هرگاه انسانی هم زمان به دو مهمانی یا مراسم دعوت شد، بهتر آن است که به نزدیک‌ترین آنها برود؛ زیرا نزدیک‌ترین آنها هم‌چون همسایه است. اما اگر یکی از

دعوت‌ها زودتر انجام گرفته بود، - پس از عذرخواهی از دومی - شرکت در اولی اولویت دارد». (احمد و ابوداود)

اجابت دعوت مراسمی که بامعصیت همراه است جایز نیست مگر اینکه قصد انکار و از بین بردن آن را داشته باشد که در اینصورت اگر نتواند آنرا از بین ببرد بر او واجب است که برگردد. در این باره احادیثی به شرح زیر آمده است :

از علی روایت است : (**صنعت طعاما فدعوت رسول الله صلی الله علیه وسلم فجاء فرأی فی البيت تصاویر فرجع فقلت : یا رسول الله، ما أرجعک بأبی أنت و أمی؟ قال : إن فی البيت سترا فیه تصاویر، و إن الملائکة لاتدخل بیتا فیه تصاویر**) [ابویعلی].

«غذایی را درست کردم و پیامبر صلی الله علیه وسلم را دعوت نمودم، پیامبر آمد و چند عکسی را در خانه دید و برگشت. گفتم ای رسول خدا! پدر و مادرم فدایت باد چه چیزی باعث شد که برگردی؟ فرمود : در خانه پرده‌های عکس‌داری (حیوان یا انسان) بود و ملائکه به خانه‌ای که در آن عکس باشد داخل نمی‌شوند»

و هرگاه کسی به مهمانی رفت و خلاف و ناروایی را در آن مشاهده نمود به صاحب مراسم و مهمانی مخفیانه تذکر بدهد، اگر جلو آن گرفته نشود، مهمان می‌تواند در صورت لزوم مجلس مهمانی را ترک کند؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«هریک از شما که خلاف و منکری را دید، عملاً از آن جلوگیری نماید، اگر نتوانست با کلام و تذکر از آن

پیشگیری کند، و اگر این را هم نتوانست با قلب خود با آن مخالفت ورزد، و این پایین‌ترین درجه ایمان است». (مسلم)

برای کسی که در دعوت حاضر می‌شود دو چیز مستحب است

۱- بعد از خوردن غذا با دعا‌های زیر که از پیامبر صلی الله علیه وسلم ثابت شده برای میزبان دعا کند :

ألف - (اللهم اغفر لهم، و ارحمهم، و بارک لهم فیما رزقتهم) «خداوندا! آنان را بیامرز، و بر آنان رحم کن و در آنچه روزیشان داده‌ای برکت ده». مسلم

ب - (**اللهم أطعم من أطعمنی واسق من سقانی**) «خداوندا! به کسی که غذایم داد، غذا بده و کسی که مرا سیراب کرد، سیراب کن». مسلم

ج - (**أکل طعامکم الأبرار، وصلت علیکم الملائکة، و أفطر عندکم الصائمون**) «نیکوکاران غذایتان را بخورند و ملائکه بر شما صلوات بفرستند و روزه‌داران نزد شما افطار کنند». ابوداود

۲- دعای خیر و برکت برای صاحب ولیمه و همسرش همانطور که در تبریک ازدواج ذکر شد.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.